

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VI me, 1480

Feria quarta post pasca sermonis. xxxviii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Sermo

scripturas. ps. declaratio sermonum tuorum illuminat et intelle-
ctum dat pauperibus. et dixit eis. quoniam sic scriptum est. et sic oportet
bat christum pati. Jo. 11. Expediit ut unus homo moriatur pro populo. et
non tota gens pereat. et oportebat christum resurgere a mortuis die
tercia. nam ut dicit Beda. positus fuisset fructus passionis. si non
esset veritas resurrectionis. Et ulterius tertio oportebat predica-
ri in nomine eius penitentiam et remissionem peccatorum in omnes
gentes. Et benediat quod penitentia et remissio peccatorum est in nomine
christi. quia ut dicit. 1. Jo. 2. ipse est propitiatio pro peccatis nostris:
non pro nostris tantum. sed pro totius mundi peccatis Ipse enim fuit agnus
immolatus deo pro peccatis omnium hominum. et ideo non sit pecca-
torum remissio nisi in nomine eius. quia nunquam pro aliud sacrifici-
um legis Moyli potuit fieri peccatorum remissio. que facta est in
sangune christi. Act. 13. Notum sit vobis viri fratres. quia per christum
vobis remissio peccatorum annuntiatur ab omnibus peccatis quibus non
potuistis in lege Moyli iustificari. Rogemus ergo etc. Preia ps.

Seria quarta post pascha sermonis. xxxviii

Manifestavit se itaque ihesus discipulis suis etc. Joh. 21.

Sicut mendaces desiderant esse occulti ita veraces
cupiunt esse manifesti. quia veritas non querit a-
gulum. unde cum resurrectio saluatoris nostri vera fue-
rit. sine ulla fallitate. id ipse dedit operam manifesta-

re se discipulis suis plurimis exemplis et argumentis. et maxi-
me in locis illis in quibus fuerat cum apostolis dueratus. scilicet in Gali-
lea circa mare tiberiadis. et de una manifestatione ibidem facta
legit in euangelio presenti. quod in tres partes dividit. In prima ex-
primit piscationis negotium. In secunda addit manifestationis mira-
culum ibi. Mane autem factum. In tertia postponit resurrectionis co-
muniu ibi. ut ergo descenderunt in terram. etc. Circa primum
tria tangunt. Primo describit locus manifestationis: mani-
festavit se ihesus itaque. nam pluribus aliis vicibus se manifestaverat
discipulis suis. digni erant discipuli quibus christus manifestaret. quia
ipsum amabant et desiderabant. unde ista est causa quare post resurrectio-
nem non legit appuisse iudeis odientibus. sed solis diligentibus
Jo. 14. Qui diligit me. diliget a patre meo. et ego diligam eum: et
manifestabo ei meipsum. Nota hinc Crisostomus. quod signanter dicit. quod christus
manifestavit se. quod corpus christi cum sit incorruptibile set gloriolus
non videtur indifferenter a quibuscunque. sed ab illis tantum quibus se
vult manifestare. et quod potestas manifestationis est in christo. ideo
non dicit euangelista. quod manifestatus fuerit quousque. sed quod seipsum

manifestauerit ad mare tiberiadis hoc est mare Galilee. uenit aut locus iste manifestationi. qz vnamquaqz rem melius cognoscimus in loco: vbi eam assueuimus videre. qz vero xps fuerat uersatus circa hoc mare ante passionem cu discipulis suis ideo vt facilius eum cognoscerent ibidem se manifestauit eis de3 Sedo ponit actus cui vacabant apli. manifestauit aut sic sicut dicitur p sequentia erant aut simul. sicut in vno loco ita i vna caritate spūs sancti et concordia Phil. 2. 3. De sapiatis. eandē caritatem habentes vnamimes idipm sentientes de qua vnitate dicit ps. Ecce qd bonum et qd iocundū. habitare ffrs in vnū Petr9 qui plus ceteris dilexit et Tho. qui dicit di dimus. didim9 grece idem est qd gerinus latine qd cognomen sibi uenit quia applus ceteris dubitauerat. et Nathanahel. iste Nathanahel fuit fr Philippi apli: doctissimus in lege. quem Philippus adduxit ad xpm. et ipse primo assensus fuit excellentiam xpi dicens. Rabbi tu es filius dei. tu es rex isrl. Jo. 1. Qui erat achana vice galilee vbi dñs aquam uertit in vinum. et filii zebedei. Iacobus viz maior et Jo. et alii ex discipulis eius duo quoqz nomina tacent. dicit eis Symō petrus. B. Vado piscari dicit ei venim9 et nos tecum. Ita em colligati erant adinuicem amore. vt etiaz simul vellent piscari. Querit quid potuerit esse in causa qd Petrus cum aliis iuerit piscatum. nam multi dies erant ex quo relidis retibus et nauī secutus fuerat xpm. et ex tunc non vacauerat arti piscarie. Et dicendum q Criso. triplicem causam assignat. Prima qz dum uersabant cum xpo. ita erant occupati p dicatione et miraculis atqz cōuersione eius q non poterant intendere piscationi. nunc vero quia xps non erat cum eis. et tunc redierunt ad pristinam artem Secda q non dum erat eis datus spūs sanctus. p quem debebant spūalibz actibz mancipari. et ideo opa corporalia exercebāt. sed postqz receperūt spm sanctū dederunt se ex toto spūalibus vnde dicebant. Actu. 6. Non est equum nos derelinquere verbum. et ministrare mensis. sed cōsiderate viros ex vobis quos constituamus sup hoc opus nos vero orōni et ministerio vbi instantes erim9. Tercia quia occisi erāt et ideo aliqua opatione voluerant se occupare: quam nouerāt Potest fm Augu. etiaz quartu causa assignari quia qdū erāt cum xpo. nihil eis defuit: vt dicit Luc. 22. sed post mortem ei9 ceperunt habere penuriam et ideo ad assuetam artem vnde pri9 iterant se transtulerunt. 2. Tes. 3. Non gratis panem māducauimus ab aliquo sed et labore et fatione nocte et die opantes. C. Item queritur fm Gre. Cur petrus qui ante

Sermo

conuersionem piscator fuerat post conuersionem ad piscationē rediit. cum veritas dicat. nemo mittens manū ad aratꝝ. ⁊ respiciens retro. aptus est regno dei Lu. 9. Precipue qꝫ vt dicit Aug. si fecissent hoc apli mortuo xpo ante qꝫ resurgeret. putaremꝫ qꝫ hoc fecissent desperantes eum resurreduꝫ. nūc vero qꝫ ad piscationem redierit. postqꝫ viderant eum viuū. ⁊ inspexerant loca vulnēꝫ. atqꝫ insuflacōem habuerāt spūssandi valde inconueniens videt qꝫ ad piscationē redierint. Ad hoc rñdet Gre. distingueas qꝫ quedam sunt negocia que sine peccato fieri possūt quedā vero sunt que aut vix aut nullatenus sine pēto fieri possunt sic thelonei negocium. ⁊ talibꝫ negociis nemo se debet implicare ppter h. Mat. post xpi resurrectionē nō rediit ad theloneum qꝫ vero piscaria sine pēto fieri pnt. ideo post conuersionē tale negociū repetere nulla culpa extitit pꝫpue vt dicit Aug. qꝫ apli non habebāt vnde vincerent. quā tñ indigentia ideo dñs euenire pmisit. vt expellerent ire piscatum quatenꝫ dispositum miraculum exhiberet vnde ptꝫ qꝫ Petrus apls mittens manuz ad aratꝝ non respexit retro. retro em̄ aspicere ē post cōsionē repetere culpā pꝫritam vt dicit glo. 1. Thi. 4. Sed qꝫ piscari non erat culpa. ideo nō repetit culpam pꝫritam. Tercio ponit labor discipuloꝝ sine fructu et exierit. et ascenderunt in nauim. ⁊ illa nocte. in nocte vt dicit Criso. Piscabant. qꝫ adhuc forte dolosi erant. Nihil prendiderūt. Greg. facta est inquit discipulis piscatōis magna difficultas. magna est afflictio spūs. quia cunctus eoz labor ibat in cassum sed tñ in tanto labore sine fructu credendum est eos fuisse benignos et patientes. nō turbatos ad inuicem. sed cuncta in beneplacito dei ponentes. non sic faciunt pꝫtores hoīes qui irascunt. ⁊ frequenter etiā deum altissimum maledicūt. si nō eueniat qd cupiunt. non aduertentes qꝫ deus disponit hoīs vitam melius. qꝫ ipse hō cognoscat. ps. Facta cogitatum tuum in dño ꝛ.

Secunda pars

Secundo cum dicit Magne aut tangit manifestatio saluatoris. laborantibꝫ em̄ et afflictis discipulis atqꝫ ignorantibꝫ quid agerent. assistit ihꝫs saluator. ⁊ qñ qꝫ tangunt in hac pte. Primū est xpi pꝫsentia. mane aut factō. stetit ihꝫs in litore. Q Querit hñ Gre. cur pꝫ resurrectionē dñs stetit in litore. qui añ suam resurrectionē corāz discipulis in fluctibꝫ maris ambulauit. vt dicit Mag. 14. Et rñdet Greg. assignans rōnem misericordie. dicit em̄ qꝫ mare significat pꝫs scilicet qd se causaz tumultibꝫ. ⁊ vndis vite corruptibilis illidit pꝫ soliditatē vero litoris pꝫpetuitas eterne quietis figurat

quia igitur discipuli ad huc erant in fluctibus mortalis vite. id est laborabant in mari. et propter eandem causam Christus ante resurrectionem in mari fuit cum eis quia vero redemptor noster iam corrupti-
onem carnis excoerasset post resurrectionem suam in litore stabat potest etiam adhuc adduci literalis ratio. quia Christus volens manifestare veritatem sue resurrectionis. nihil debuit facere quod esset discipulis occasio erroris. erant enim valde labiles: ut existimarent eum esse spiritum si igitur ambulasset supra mare statim potuissent suspicari: quod esset fantasma. et ita habuissent impedimentum ad credendum resurrectionem eius. nam ut legitur. Mat. 14. cum Christus ante resurrectionem ambularet supra mare. et veniret ad discipulos: qui erant in nauicula discipuli turbati sunt dicentes: quia fantasma est. et per timorem clamauerunt. quod si fuerunt hec suspicati de eo quem nondum viderant mortuum. multo amplius se existimassent videre fantasma. si Christus quem mortuum viderant post resurrectionem supra mare ambulasset. **E** Deinde ostendit quod latuit discipulos eum esse Christum. non tamen cognouit discipuli: quia Iesus est. Psal. 45. Vere tu es deus absconditus deus israel saluator. Sciendum est ut dicit Crisostomus. quod Christus mori seipsum non ostendit discipulis. sed voluit primo in allocutionem cum eis venire. Due autem sunt cause quare eum statim non cognouerunt. prima ex parte corporis Christi. quia sicut in potestate corporis gloriosus est: quod se ostendat vel non ostendat. ita etiam in potestate ipsius est: quod si per aliquem modum se ostendat. ut cognoscatur. vel etiam aliquo modo se ostendat: ut cognosci non possit. sed videtur tamen Christus igitur licet se ostenderet existentem in litore. quia tamen non eo modo se presentauit: quo posset cognosci. ideo ipsum non cognouerunt. Secunda causa potest assignari ex parte discipulorum. quia ita erant intenti ad opus piscationis. quod licet viderent Christum in litore. non tamen aduertebant quis ipse esset. Posset etiam assignari causa ex parte distantie. quia enim Christus distabat ab eis cubitis ducentis. ideo forte non cognouerunt. **S** Secundo ponitur allocutio Christi. dixit ergo eis Iesus. pueri pueros appellat si propter etatem quia Petrus iam habuerat uxorem. sed dicit eos pueros ab obsequio quemadmodum seruientes nobis in antiquis. pueros appellamus. nunc quid pulmentarium habetis. habetis ne aliquid unde possit fieri pulmentum. hoc autem dicebat quasi aliquid vellet ab eis emere. Est autem pulmentarium id est quod pulmentum. ut dicitur pulmentum cibum et delicatum et suauis. Vel etiam quilibet cibus propter panem quod est cōpanagium. et bene nouerat ipse. quod nihil in ipsa nocte prederant. et tamen interrogat si aliquid habent

Sermo

venale ppter duo. Primo vt iplis referentibz se nihil habere habeat locum mandare eis: vt mittant retze in mare. Secdo quia si xps dixisset se scire qd nihil ea cepisset nocte. ex hoc signo cognouissent eum esse xpm. qz sciret occulta. xps vero adhuc volebat differre suam cognitionez in miraculo magis euidenti. Responderunt ei non. certe non habemus pulmentariu nec aliqd cepimus. Tercio ponit preceptum xpi. dixit eis: mittite retze i dextra nauigii. ad dextram ptem nauis. mittite retze in mare: et inuenietis. inuenietis. s. multitudinem piscium. miserunt g: sicut mandauerat illis. et ita impletum est retze magnis piscibz quia iam no valebat illud trahere. ppter multitudinem piscium plus igit valuit vnicu verbum atqz impius xpi qz totus labor et plurima industria discipuloz. Et attēde qd ista aggregatio piscium retze discipuloz facta est diuinitus. tū ministerio angelorum qui subito ad nutum xpi incluserunt intra retia illos pisces de mari. Et Quarto tangit noticiā xpi. dixit ergo discipulus ille quem diligebat ihus. ille est Jo. euangelista Petro ei dixit tanqz magis diligenti xpm. dñs est. ps. Cognoscāt qz nomen tibi dñs. tu solus altissimus sup oēm terram. Nota sm Bedam. qd Jo. cognouit xpm ppter tria. s. ppter miraculū istius piscationis. Item ppter sonum pognite vocis. Item tercio quia fuit recordatus alterius piscationis de qua habet. Luc. 5. qd ad verbum xpi Petrus laxauit retia in capturam. et cluserunt discipuli piscium multitudinē. venit igit in mentem Jo. miraculū piscationis illius. et cognouit qd xps esset. cuius etiā impio erat facta ista piscatio. Quanto ponit quō discipuli cognito xpo venerunt ad ipm. et pmo quō Petrus ceteris feruentior pmpius venit. Symon ergo Pet. cū audisset qd dñs est statim credidit Jo. tunica succinxit se. Est aut succingere: vestimenta eleuare supra angulum sicut faciunt qui ministrant: vt expeditiones fiat erat em mundus: sm Bedam dñ Pet. fuisse nudus. ad compassionem ceteroz vestimentoz. quibz vti solebat. qui vestimentis solitis non erat indutus. Aut etiā dñ p sm eundem. qd more piscatoz piscandi studio nudus inessit: et misit se in mare. eodem ardore quo multa alia fecerat. venit ad ipm. nec voluit expectare: vt nauigio veniret ad xpm quia tū de sibi videbat posse venire ad terram. Non tamen vt dicit Beda. intelligendū est Petz venisse supfludus. sed aut notando. aut pedibz ppiis qz erat ppe terram. licz igit Petrus non xpm prius cognouerit: quia tū plus oibz dilexit. id prior venit ad xpm. Deinde cōsedit quō alii venerunt. Alii aut discipuli nauigio venerunt. forte

em timuerunt se mittere in mare. aut erubescabant succindi. et balneati venire ad xpm. ¶ Non em longe erat a terra. sed quasi cubitis ducentis: Et attende qd cubitus quida est geometricus continens sex vel nouem pedes. alius cubitus est vsual. continens vnu pedem cum dimidio tm. et est cubitus ps brachij: et dr a cubando. qz sup brachium cubat hoies. Cum ergo dicit qd discipuli no erat longe a terra. sed quasi cubitis ducentis. no est intelligendu de cubitis geometricis. qz tunc no fuissent ppe sed longe a terra. intelligendum est ergo de cubitis vsualibus vñ si erant ducenti cubiti et cubitus iste continet pedem cu dimidio. ptz. q. 300. pedibus distabant a terra. passus aut continet. 5. pedes et id. 300. pedes sut. 60. passus q ppter discipuli distabant a terra. 60. passibus vñ cu miliare contineat mille passus pz qd discipuli distabant a terra min9 qz p sextadeima ptem vni9 miliarii: trahentes retes piscium. et discipuli alii veniunt nauigio trahentes p aqua retes piscium. sic em erat magni ponderis. qd illud non potuissent collocare in nauim etc. Tercia pars.

¶ Erat cum dr. Ut ergo descendunt in terram. tangit refectiois cuiu9m circa qd quinqz facit. Primo pmitit cuiu9m pparatio: vt ergo descendit in terram. viderunt prunas positas: pruna sut carbonis viue et igniti: et piscem suppositum: prunis. et viderunt et panem. non quidem prunis suppositum: sed seorsum: Nota qd hinc qd inuit Criso. qd xps ante passionem opabat miracula ex materia supposita. sicut ptz i mutatioe aque in vinu. et in saturatione ppli ex. 5. panibus et alia vice ex. 2. nuc vo ad mirabiliora signa se transfert. nec tu est intentio Criso. qd xps illum piscem. et panem atqz prunas creauerit. tunc ex nihilo sed qd de aliqua remota materia oia ista fecerit voluit etia xps. vt simul cum pisce quem prunis supposuerat poneret de piscibus quos ceperant apli quia ille vnicus piscis non suffecisset eis omnibus. et vt etia ostenderet non esse fantasma qd factu erat. vnde sequit: dicit eis ihs afferte de piscibus quos prendidistis nunc. Ascendit aut Symo Petrus in nauim. et traxit retes in terram plenum magnis piscibus centumquinquaginta tribus: dei miraculo. non qualescunqz. sed optimi et electi pisces capti fuerunt: et cum tanti essent: numero et magnitudine: non est scissum retes: qd ideo dicit eu angelista. quia non solum fuit miraculum in captione piscium. sed etiam in seruatione retis. ¶ Secdo tangit mutatio ad cuiu9m: dicit eis ihs. venite prandete: iam pauerat discipulis prandium et ideo inuitabat eos. Tercio ponit certitudinem

Sermo

discipulorum de christo: et nemo audebat de discumbentibus interro-
gare eum tu quis es: non audebant certe: scientes quod dominus esset:
Magis nemo inquit audebat eum interrogare quis esset. quia tanta
erat euidentia veritatis. ut non solum non negare. sed nec etiam
quisquam dubitare auderet. quod si aliquis dubitasset. utique certe inter-
rogasset. vel secundum Crisostomum. cum hoc quod erant certi quod ipse erat dominus. non
audebant interrogare. non quidem de hoc solum. an ipse esset do-
minus. sed nec de quocumque alio. non enim audebant cum eo loqui sic
prius sed cum silentio et multa reuerentia sedebant. Item attende-
bant in eum contemplantibus formam eius admiratione plenam. et
tunc admiratione simul et gaudio repleti volebant eum interroga-
re. sed formido in hoc quod sciebant. quia dominus esset. reprimebat inter-
rogationem eorum. et cum reuerentia comedeant cum eo. Quarto
ponit distributionem ciborum: et venit ihesus: ad mensam cum eis: et ac-
cepit panem et dedit eis: secundum morem suum quem faciebat ante pas-
sionem. quando erat in mensa non enim audebant accipere panem. nisi
propter se sibi a christo: et piscem similiter: dedit eis de pisce. quem
inuenerant prunis suppositum. et similiter de piscibus capitis. de quibus
iusserat apponi super prunas. Nota quod hec non expresse dicat
hic quod christus comederit cum discipulis suis. tamen ut innuit Crisostomus. creden-
dum est quod penitus comederit cum eis ad veritatem resurrectionis
probendam. Et propter societatem conuersationis seruandam. atque pro-
pter eorum consolationem. R. Quinto ostendit euangelista. qui
tunc iam christus discipulis sit manifestatus: hoc. scilicet modo: id est tercio
id est tercia vice manifestatus est ihesus discipulis suis cum resurre-
xisset a mortuis: et bene dicit discipulis. et apostolis quod si conuemes-
sarentur apparitiones facte mulieribus. vel apparitio facta duobus
discipulis euntibus in Emmaus. qui non erant apostoli. aut etiam appa-
ritio facta Petro soli. tunc ista apparitio non erat tercia. inter ap-
paritiones tamen factas pluribus apostolis ista est terciaprima enim fuit in
sero resurrectionis. cum discipuli essent clausi in cenaculo. Et tho-
mas erat absens. Secunda fuit octaua die resurrectionis presente tho-
ma. Tercia est ista de qua nunc dicit euangelista. si autem volumus
enumerare quasque apparitiones canonicas factas post resurre-
ctionem usque ad ascensionem domini. L. Sciendum ut dicit Augustinus.
quod iste apparitiones fuerunt. 10. quando ipsa die resurrectionis quin-
quies visus est. primo Marie magdalene ploranti ad monumen-
tum in forma ocellani. Mar. 16. et Jo. 20. Secundo eidem Marie mag-
dalene et aliis mulieribus regredientibus a monumento. Mat.
28. Tercio visus est a beato Petro. Luc. 24. sed nescitur quod ho-
ra ubi et quod sibi apparuit et forte prohibuit christus Petrum ne diceret

modum apparitionis ipsius. Quarto visus est duobus discipulis euntibus in castellum in specie pegrini. Mar. 16. et Luc. 24. Quinto visus est in sero ipsius diei. aggregatis discipulis in cenaculo absente Thoma. Luc. 24. et 30. His vero diebus post diem resurrectionis. iteque quinq; aliis vicibus eis apparuit. primo scilicet octava die resurrectionis presente thoma. Jo. 20. Secundo ad mare tyberiadis de qua appitione habitum est in presente euangelio. Tercio 11. discipulis in galilea in monte thabor. Mat. 28. Quarto in die ascensionis recipientibus. 11. discipulis. Mar. 16. Quinto ipsa eadem die ascensionis. non quidam in terram. sed iam in aere eleuatus apparuit. Luc. 24. et Actu. 1. videntibus illis eleuatus et alie aut apparitiones legunt. que licet vere sint. non tamen habent in canone. Rogemus ergo deum. ut visionem sui nobis manifestet in vita eterna. ubi videamus eum. non speculo et enigmate sed apta claritate sicuti est. qui vivat et regnat etc.

Seria quinta post pascha. Prima pars sermonis. Tricesiminoniam.

Maria stabat ad monumentum etc. Jo. 20. hoc ideo succincte legit. Mar. 16. et Luc. 24. Non est dignum ut inueniant aliquid. qui negligunt querere. sed diligenter inquirentes rationabile est. ut percipiunt reperiatur. unde Maria magdalena simul cum petro et Jo. veniens ad monumentum. primo omnium christum videre meruit. quia ad monumentum peruenit. illi vero tunc non videtur quia neglexerunt ibi manere. In hoc autem euangelio ubi agitur de ista appitione domini tria tangunt. Primum est affectuosa mulieris inquisitio. Secundum est gloriosa salutationis appitio ibi: hoc cum dixisset. Tercium est gaudiola resurrectionis annuntiatio ibi: venit maria magdalena: In prima parte tria facit. ostendi enim quanto amore. quanto studio. et quanto dolore ista mulier dominum quaesierit. Quanto amore quidem. nam ut dicit Gregorius. mentem huius mulieris magna vis amoris accenderat. que a monumento domini et discipulis recedentibus non recedebat unde dicit. Maria scilicet magdalena stabat: non quidem recedebat. quia ut dicit Augustinus. viris recedentibus infirmiorum sexum in eodem loco fortior figebat affectus. Illi recedebant timentes videri a iudeis. huius ista neminem timens stabat: ad monumentum: nesciebat enim in quo iret ad querendum corpus domini. et ideo non recedebat a loco ubi posuerant illud foris. extra speluncam. hinc inde attendens sic ubi videret corpus domini. sed tamen erat inter ortum ubi erat monumentum: plorans ne mireris ut dicit Crisostomus maria